

SPIS TREŚCI TOM 1

Wykaz skrótów tom 1–2	XIX
1. Choroby jamy ustnej i gardła <i>Anna Zakrzewska</i>	1
1.1. Rozwój jamy ustnej i gardła	1
1.2. Anatomia jamy ustnej i gardła	2
1.2.1. Przestrzeń przygardłowa i zagardłowa	4
1.3. Fizjologia procesu połykania	4
1.4. Wady wrodzone jamy ustnej i gardła	5
1.4.1. Niewykształcenie nozdrzy tylnych (patrz podrozdz. 5.1.1)	5
1.4.2. Przepuklina oponowo-mózgowa	5
1.4.3. Wady kieszonek skrzelowych	6
1.4.4. Wady języka	6
1.4.5. Inne nieprawidłowości wrodzone w obrębie jamy ustnej i gardła	7
1.4.6. Anatomiczne przyczyny niewydolności podniebienne-gardłowej	10
1.5. Choroby jamy ustnej	10
1.5.1. Mechanizmy obronne błon śluzowych jamy ustnej i gardła	10
1.5.2. Choroby infekcyjne jamy ustnej	11
1.5.2.1. Zapalenia bakteryjne	12
1.5.2.2. Zapalenia o etiologii wirusowej	14
1.5.2.3. Grzybicze zapalenie jamy ustnej	15
1.5.2.4. Inne postacie zapaleń błony śluzowej jamy ustnej	16
1.5.3. Nowotwory jamy ustnej	17
1.5.3.1. Brodawczaki	17
1.5.3.2. Naczyniaki	18
1.5.3.3. Włókniaki	18
1.5.3.4. Nadziąśłaki	18
1.6. Choroby gardła	19
1.6.1. Choroby infekcyjne gardła	19
1.6.1.1. Zapalenia błony śluzowej gardła pochodzenia wirusowego	19
1.6.1.2. Zapalenia gardła i migdałków pochodzenia bakteryjnego	21
1.6.2. Guzy gardła	33
1.6.2.1. Guzy zlokalizowane w obrębie gardła górnego i środkowego	33
1.6.2.2. Naczyniakowłókniak młodzieńczy	34
1.6.2.3. Chłoniaki nieziarnicze	34
1.6.2.4. Mięsak prążkowanokomórkowy	35
1.6.2.5. Rak nosogardła	35
1.6.2.6. Rak gardła środkowego	35
2. Choroby gruczołów ślinowych <i>Elżbieta Hassman-Poznańska, Maria Makuszewska</i>	39
2.1. Wady wrodzone (<i>congenital anomalies</i>)	40
2.1.1. Żabka (<i>ranula</i>)	41

2.2.	Zapalenia gruczołów ślinowych (<i>sialoadenitis</i>), zapalenie ślinianki przyusznej (<i>parotitis</i>), zapalenie ślinianki podżuchwowej (<i>sialoadenitis submandibularis</i>) . . .	43
2.2.1.	Wirusowe zapalenia gruczołów ślinowych (<i>acute viral sialoadenitis</i>) . . .	43
2.2.2.	Ostre ropne zapalenie gruczołów ślinowych (<i>acute purulent sialoadenitis</i>) . . .	45
2.2.3.	Nawracające zapalenie ślinianki przyusznej (<i>juvenile recurrent parotitis</i>) . . .	48
2.2.4.	Zespół Sjögrena (<i>Sjögren's syndrome</i>) . . .	50
2.2.5.	Choroby ziarniniakowe (<i>granulomatous sialadenitis</i>) . . .	52
2.2.6.	Kamica ślinianek (<i>sialolithiasis</i>) . . .	54
2.3.	Nowotwory gruczołów ślinowych . . .	56
2.3.1.	Niemowlęcy naczyniak krwionośny ślinianki przyusznej (<i>infantile haemangioma</i>) . . .	56
2.3.2.	Nowotwory nabłonkowe gruczołów ślinowych . . .	58
3.	Choroby wrodzone krtani i tchawicy Jarosław Szydłowski . . .	63
3.1.	Embriologia . . .	64
3.2.	Objawy kliniczne . . .	64
3.3.	Diagnostyka . . .	65
3.4.	Jednostki chorobowe . . .	66
3.4.1.	Zespoły chorobowe . . .	75
4.	Zagadnienia foniatryczne w praktyce pediatrycznej Agata Szkiełkowska . . .	79
4.1.	Zaburzenia głosu w wieku rozwojowym . . .	82
4.1.1.	Epidemiologia . . .	83
4.1.2.	Etiologia . . .	84
4.1.3.	Obraz kliniczny . . .	86
4.1.4.	Diagnostyka . . .	90
4.1.5.	Leczenie . . .	94
4.1.5.1.	Higiena głosu . . .	95
4.1.5.2.	Rehabilitacja głosu . . .	95
4.1.5.3.	Terapia manualna krtani (TMK) . . .	96
4.1.6.	Rokowanie . . .	97
4.2.	Głos w zaburzeniach słuchu . . .	97
4.2.1.	Epidemiologia . . .	98
4.2.2.	Etiologia . . .	99
4.2.3.	Obraz kliniczny . . .	100
4.2.4.	Diagnostyka . . .	104
4.2.5.	Leczenie . . .	105
4.2.6.	Rokowanie . . .	106
4.3.	Głos w zaburzeniach mowy . . .	106
4.3.1.	Etiologia . . .	107
4.3.2.	Epidemiologia . . .	108
4.3.3.	Obraz kliniczny . . .	108
4.3.4.	Diagnostyka . . .	109
4.3.5.	Leczenie . . .	111
4.3.6.	Rokowanie . . .	111
5.	Choroby nosa i zatok przynosowych Lidia Zawadzka-Głos . . .	115
5.1.	Wady wrodzone . . .	115
5.1.1.	Niewykształcenie nozdrzy tylnych . . .	116
5.1.2.	Wady rozwojowe środkowej linii twarzoczaszki . . .	121
5.1.2.1.	Torbiel dermoidalna grzbietu nosa . . .	121
5.1.2.2.	<i>Glioma i encephalocele</i> . . .	123
5.1.3.	Zwężenie otworu gruszkowatego, nozdrzy przednich i jam nosa . . .	126

5.1.4.	Dysplazje czołowo-nosowe, arhinia, rozszczepy i zespół szczeliny bocznych twarzy	129
5.1.5.	Wrodzone skrzywienie przegrody nosa	132
5.1.6.	Odmiany rozwojowe zatok przynosowych	135
5.1.6.1.	Zatoki szczękowe	135
5.1.6.2.	Zatoki czołowe	138
5.1.6.3.	Zatoka klinowa	140
5.1.6.4.	Błędnik sitowy	141
5.2.	Stany zapalne nosa i zatok przynosowych	141
5.2.1.	Czyrak przedsionka nosa	141
5.2.2.	Zapalenie błony śluzowej nosa – nieżyt nosa	143
5.2.3.	Ostre zapalenie zatok przynosowych	146
5.2.4.	Przewlekłe zapalenie zatok przynosowych	149
5.2.5.	Zapalenie zatok sitowych – powikłania	157
5.2.6.	Zapalenie zatok czołowych – powikłania	161
5.2.7.	Zapalenie zatok szczękowych – powikłania	164
5.2.8.	Zapalenie zatok klinowych – powikłania	165
5.2.9.	Powikłania wewnątrzczaszkowe zapalenia zatok przynosowych	167
5.3.	Nowotwory nosa i zatok przynosowych	169
5.3.1.	Nowotwory włókniasto-kostne	173
5.3.2.	Pierwotne guzy neuroektodermalne	178
5.3.2.1.	<i>Esthesioneuroblastoma</i> (ENB)	178
5.3.2.2.	Prymitywne guzy neuroektodermalne (PNET)	180
5.3.3.	<i>Rhabdomyosarcoma</i> (RMS)	183
5.3.4.	<i>Angiofibroma juvenile</i>	185
6.	Choroby szyi u dzieci Bożena Skotnicka, Justyna Rutkowska, Mateusz Zonenberg	193
6.1.	Zmiany zapalne szyi	195
6.1.1.	Wirusowe odczynowe zapalenie węzłów chłonnych (łac. <i>lymphadenitis colli reactiva</i> ; ang. <i>viral adenitis</i>)	197
6.1.1.1.	Mononukleozą zakaźną (łac. <i>mononucleosis infectiosa</i> ; ang. <i>infectious mononucleosis</i>); inne nazwy: gorączka gruczołowa, angina monocytowa, choroba Pfeiffera	198
6.1.1.2.	Cytomegalia (CIBD, cytomegalia, cytomegalic inclusion body disease)	200
6.1.2.	Bakteryjne zapalenie węzłów chłonnych (<i>bacterial lymphadenitis</i>)	201
6.1.2.1.	Bakteryjne zapalenie węzłów przestrzeni zagardłowej i przygardłowej (łac. <i>lymphadenitis regionis retropharyngealis/parapharyngealis</i> ; ang. <i>retropharyngeal/ parapharyngeal suppurative lymphadenitis</i>)	204
6.1.2.2.	Choroba kociego pazura (choroba Mollareta) (łac. <i>lymphoreticulosis infectious benigna</i> ; ang. <i>cat-scratch fever, cat-scratch disease</i>)	207
6.1.2.3.	Gruźlica węzłów chłonnych szyjnych (łac. <i>lymphadenitis tuberculosis</i> ; ang. <i>tuberculous cervical lymphadenitis</i>)	209
6.1.2.4.	Zapalenie węzłów chłonnych szyi wywołane przez prątki niegruźlicze (NTM, <i>nontuberculous mycobacteria</i>), atypowe (<i>nontuberculous mycobacteria lymphadenitis</i>)	211
6.1.3.	Inne przyczyny limfadenopatii szyjnej	213
6.1.3.1.	Choroba Kawasaki (KD, <i>Kawasaki disease</i>)	213
6.1.3.2.	Choroba Kikuchi-Fujimoto, histiocytarne martwicze zapalenie węzłów chłonnych (HNL, <i>histiocytic necrotizing lymphadenitis</i>)	215

6.1.3.3.	Choroba Rosai i Dorfmana, zatokowa histiocytoza z masywną limfadenopatią (RDD, <i>Rosai-Dorfman disease, sinus histiocytosis with massive lymphadenopathy</i>)	217
6.2.	Wady wrodzone szyi	220
6.2.1.	Torbiel środkowa szyi, torbiel przewodu tarczowo-językowego (TGDC, <i>thyroglossal duct cyst</i> ; łac. <i>cystis ductus thyreoglossi, cystis colli mediana</i>)	221
6.2.2.	Torbiele skóraste (dermoidalne) (łac. <i>cystis dermoidalis</i> ; ang. <i>dermoid cyst</i>)	225
6.2.3.	Potworniaki (łac. <i>teratoma</i> ; ang. <i>teratoma</i>)	227
6.2.4.	Torbiel boczna szyi (łac. <i>cystis colli</i> ; ang. <i>lateral cervical cyst, cervical lymphoepithelial cyst</i>)	230
6.2.5.	Anomalie kieszonek krtaniowych	232
6.2.5.1.	Wady pierwszej kieszonki skrzelowej (<i>first branchial cleft anomalies</i>)	235
6.2.5.2.	Wady drugiej kieszonki skrzelowej (<i>second branchial cleft fistula</i>)	238
6.2.5.3.	Wady trzeciej i czwartej kieszonki skrzelowej (<i>third and fourth branchial cleft sinus</i>)	241
6.2.6.	Torbiel grasicza (łac. <i>thymus cyst</i> ; ang. <i>cervical thymic cyst</i>)	245
6.2.7.	Żabka nurkująca (łac. <i>ranula</i> ; ang. <i>plunging ranula</i>)	246
6.2.8.	Fibromatoza szyi, guz mięśnia mostkowo-obończykowo-sutkowego noworodków (łac. <i>fibromatosis colli</i> ; ang. <i>sternocleidomastoid tumour in neonate, pseudotumor of infancy</i>)	249
6.2.9.	Naczyniak limfatyczny (łac. <i>lymphangioma</i> ; ang. <i>lymphatic malformation</i>)	251
6.3.	Nowotwory szyi u dzieci	256
6.3.1.	Nowotwory łagodne szyi	259
6.3.1.1.	Nerwiakowłókniak (NFM, <i>neurofibroma</i>)	259
6.3.1.2.	Nerwiak osłonkowy (<i>schwannoma, neurilemmoma, neurinoma</i>)	261
6.3.1.3.	Tłuszczak (<i>lipoma</i>)	263
6.3.2.	Nowotwory złośliwe szyi	264
6.3.2.1.	Chłoniaki (<i>lymphoma</i>)	265
6.3.2.2.	Mięsaki tkanek miękkich u dzieci (MTM)	274
6.3.2.3.	Neuroblastoma (NBL, nerwiak zarodkowy współczulny)	281
6.3.2.4.	Obwodowy niedojrzały guz neuroektodermalny (PNET, pozaszkieletowy guz Ewinga, dawniej <i>primitive neuroectodermal tumor</i>)	285
6.3.3.	Przerzuty do węzłów chłonnych szyi (<i>metastatic head and neck carcinoma</i>)	288
6.3.3.1.	Limfadenopatia w chorobach nowotworowych	289
6.3.3.2.	Przerzuty do węzłów chłonnych szyi	292
7.	Choroby uszu u dzieci <i>Jolanta Jadczyżyn</i>	297
7.1.	Wady wrodzone ucha zewnętrznego i środkowego u dzieci	297
7.1.1.	Embriologia ucha zewnętrznego	297
7.1.2.	Epidemiologia	298
7.1.3.	Etiologia	299
7.2.	Wady rozwojowe małżowiny usznej	299
7.2.1.	Przetoka przeduszna i torbiele	299
7.2.1.1.	Etiologia	299
7.2.1.2.	Objawy	299

7.2.1.3.	Obraz kliniczny	300
7.2.1.4.	Metody diagnostyczne	301
7.2.1.5.	Leczenie	301
7.2.1.6.	Rokowanie	301
7.2.2.	Przydatki okołosuszne	302
7.2.2.1.	Objawy	302
7.2.2.2.	Obraz kliniczny	302
7.2.2.3.	Leczenie	303
7.2.2.4.	Różnicowanie	303
7.2.2.5.	Rokowanie	303
7.2.3.	Nieprawidłowe ustawienia małżowiny usznej (ucho odstające)	303
7.2.3.1.	Etiologia	303
7.2.3.2.	Obraz kliniczny	303
7.2.3.3.	Leczenie	303
7.2.4.	Nieprawidłowe położenie małżowiny usznej (tzw. ucho szyjne)	304
7.2.4.1.	Etiologia	304
7.2.4.2.	Obraz kliniczny	304
7.2.4.3.	Leczenie	304
7.2.5.	Małe i zniekształcone małżowiny uszne (<i>microtia</i>)	304
7.2.5.1.	Definicja	304
7.2.5.2.	Epidemiologia	305
7.2.5.3.	Etiologia	305
7.2.5.4.	Obraz kliniczny	305
7.2.5.5.	Klasyfikacje	306
7.2.5.6.	Leczenie	307
7.2.6.	Przerost małżowiny usznej (<i>macrotia</i>)	307
7.2.6.1.	Etiologia	307
7.2.6.2.	Obraz kliniczny	307
7.2.6.3.	Leczenie	307
7.2.7.	Wrodzony brak małżowiny usznej (<i>anotia</i>)	307
7.2.7.1.	Etiologia	307
7.2.7.2.	Obraz kliniczny	308
7.2.7.3.	Leczenie	308
7.2.8.	Inne malformacje małżowiny usznej	308
7.3.	Wady rozwojowe przewodu słuchowego zewnętrznego	309
7.3.1.	Zwężenie przewodu słuchowego zewnętrznego	309
7.3.1.1.	Definicja	309
7.3.1.2.	Etiologia	309
7.3.1.3.	Obraz kliniczny	309
7.3.1.4.	Leczenie	309
7.3.2.	Niewykształcenie (atrezja) przewodu słuchowego zewnętrznego	309
7.3.2.1.	Epidemiologia	309
7.3.2.2.	Etiologia	310
7.3.2.3.	Obraz kliniczny	310
7.3.2.4.	Leczenie	310
7.4.	Wady rozwojowe ucha środkowego	310
7.4.1.	Epidemiologia	310
7.4.2.	Etiologia	311
7.4.3.	Obraz kliniczny	311
7.4.4.	Metody diagnostyczne	312
7.4.5.	Leczenie	313
7.4.6.	Rokowanie	313

7.5. Choroby infekcyjne	314
7.5.1. Zapalenia ucha zewnętrznego	314
7.5.1.1. Zapalenie ochrzęstnej małżowiny usznej (<i>perichondritis auriculae</i>)	314
7.5.1.2. Liszajec zakaźny (<i>impetigo contagiosa</i>)	317
7.5.1.3. Wirusowe zapalenie ucha zewnętrznego – półpasiec uszny, zespół Ramsaya Hunta (<i>herpes zoster oticus</i>)	319
7.5.1.4. Wyprysk skóry małżowiny usznej i/lub przewodu słuchowego zewnątrznego (<i>eczema</i>)	323
7.5.1.5. Ograniczone zapalenie przewodu słuchowego zewnętrznego (<i>otitis externa circumscripta, furuncule</i>)	325
7.5.1.6. Rozlane zapalenie przewodu słuchowego zewnętrznego (<i>otitis externa acuta diffusa, OEAD</i>)	328
7.5.1.7. Złośliwe zapalenie przewodu słuchowego zewnętrznego (<i>malignant otitis externa</i>)	331
7.5.1.8. Grzybicze zapalenie przewodu słuchowego zewnętrznego (<i>otomycosis</i>)	333
7.5.2. Zapalenia ucha środkowego (<i>otitis media</i>)	336
7.5.2.1. Wprowadzenie	336
7.5.2.2. Ostre wirusowe zapalenie ucha środkowego (<i>viral acute otitis media</i>)	338
7.5.2.3. Ostre pęcherzowo-krwotoczne zapalenie błony bębenkowej (<i>bullosa myringitis, BM</i>)	342
7.5.2.4. Ostre martwicze zapalenie ucha środkowego (<i>otitis media acuta necroticans</i>)	344
7.5.2.5. Ostre ropne zapalenie ucha środkowego – OZUŚ (<i>acute otitis media, AOM</i>)	346
7.5.2.6. Ostre nawrotowe zapalenie ucha środkowego (<i>recurrent otitis media</i>)	355
7.5.3. Powikłania ostrego zapalenia ucha środkowego u dzieci	359
7.5.3.1. Wstęp	359
7.5.3.2. Etiologia	360
7.5.4. Powikłania wewnątrzskroniowe	360
7.5.4.1. Ostre zapalenie wyrostka sutkowego (<i>mastoiditis</i>)	360
7.5.4.2. Porażenie nerwu twarzowego (<i>facial nerve paralysis</i>)	368
7.5.4.3. Zapalenie części skalistej kości skroniowej, zespół Gradenigo (<i>petrositis</i>)	371
7.5.4.4. Zapalenie błędnika u dzieci (<i>labyrinthitis</i>)	373
7.5.4.5. Przetoka perylimfatyczna (<i>perilymphatic fistula</i>)	374
7.5.5. Powikłania wewnątrzczaszkowe	375
7.5.5.1. Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (<i>meningitis purulenta acuta</i>)	375
7.5.5.2. Zakrzepica zatok żylnych mózgowia (<i>thrombophilia</i>)	378
7.5.5.3. Ropniaki (<i>empyema</i>)	381
7.5.5.4. Ropień mózgu (<i>abscessus cerebri</i>)	382
7.5.5.5. Wodogłowie uszne (<i>otitic hydrocephalus</i>)	384
7.5.6. Przewlekłe zapalenia ucha środkowego u dzieci (<i>otitis media chronica</i>)	386
7.5.6.1. Wstęp	386
7.5.6.2. Wysiękowe zapalenie ucha środkowego (<i>OMS, otitis media secretoria; OME, otitis media exudativa</i>)	387
7.5.6.3. Przewlekłe proste zapalenie ucha środkowego (<i>otitis media chronica simplex</i>)	390

7.5.6.4.	Przewlekłe ziarninowe zapalenie ucha środkowego (<i>otitis media chronica granulomatosa</i>)	392
7.5.6.5.	Przewlekłe gruźlicze zapalenie ucha środkowego (<i>otitis media chronica tuberculosa</i>)	394
7.5.6.6.	Przewlekłe zapalenie ucha środkowego z perlakiem (<i>otitis media chronica cholesteatoma, cholesteatoma</i>)	395
7.5.6.7.	Perlak wrodzony u dzieci (<i>congenital cholesteatoma</i>)	399
7.5.6.8.	Przewlekłe zapalenie ucha środkowego z myringosklerozą i/lub tympanosklerozą u dzieci (<i>myringosclerosis/tympanosclerosis</i>)	401
7.5.6.9.	Przewlekłe zapalenie ucha środkowego z atelektazją (<i>atelectasis</i>)	403
7.5.6.10.	Przewlekłe zarostowe zapalenie ucha środkowego (<i>adhaesiva</i>)	406
7.6.	Nowotwory wieku dziecięcego	407
7.6.1.	Nowotwory łagodne ucha	407
7.6.1.1.	Naczyniak małżowiny usznej (<i>haemangioma</i>)	407
7.6.1.2.	Kostniak przewodu słuchowego zewnętrznego (<i>osteoma</i>)	409
7.6.1.3.	Wyrośla kostne (<i>exostosis</i>) przewodu słuchowego zewnętrznego	410
7.6.1.4.	Przyzwojak jamy bębnekowej (<i>glomus tympanicum tumor, paraganglioma</i>)	411
7.6.1.5.	Histiocytoza z komórek Langerhansa (<i>LCH, Langerhans cells histiocytosis</i>)	413
7.6.1.6.	Potworniak (<i>teratomata</i>) ucha środkowego.	415
7.6.2.	Nowotwory złośliwe ucha	417
7.6.2.1.	Mięsak prążkowanokomórkowy (<i>RMS, rhabdomyosarcoma</i>)	417
7.6.2.2.	Mięsak Ewinga (<i>skeletal Ewing sarcoma</i>)	419
Skorowidz		425